

Panu Ystävyyttä sodan varjossa

□ **Oulun** jo nyt edustavaan muistolaattakokoelmaan liitetään tulevana lauantaina uusi laatta. Se paljastetaan Oulun Lyseon lukion voimistelurakennuksen Kajaaninkadun puoleiseen seinään, toisen kaari-ikkunan alle. Saman rakennuksen Pokkisen puoleiseen pilasteriin naulattiin syksyllä tähän mennessä nuorin laatta muistuttamaan saman tontin Ämmänväylän puoleisella osalla kauan palvelleesta Oulun kunnia-kaasta merikoulusta.

□ **Uuden** laatan alla oleva kivijalka on rokonarpinen kuin kovat kokeneen rintamajermun naama: siinä on lähtemättömänä muisto eräästä Oulun pommituspäivästä. Pommi räjähti Kolmion kulmalla, ja sen sirpaleet raastoivat koulutalon seinää. Oli tammikuun 21. päivä 1940, elettiin talvisodan kohtalokasta aikaa. Ensimmäisen kerran vihollispommitajat olivat yllättäneet oululaiset vuoden ensimmäisenä päivänä.

Lyseon portilla seisoivat varuissa tanskalainen vapaaehtoinen, lähes 38-vuotias **Mathias Madsen**. Hän ei ehtinyt suojautua, vaan haavoittui vaikeasti ja kuoli neljä päivää myöhemmin Oulun sotilassairaalassa. Hänet haudattiin Oulun sankarihautaan.

□ **Kuten** tiedetään, ilmoitettiin talvisotaan sekä ruotsalaisia että tanskalaisia, myös eräiden muiden maiden kansalaisia ja amerikansuomalaisia. Amerikansuomalaisista ja tanskalaisista muodostetut

osastot sijoitettiin koulutettaviksi Ouluun, kuten vanhat oululaiset muistanevatkin. Tanskalaiset majoitettiin Lyseoon, ainakin jossain vaiheessa. Harjoituspaikkoina lienevät olleet eräät muutkin koulut, ainakin yhden valokuvan mukaan myös Keskikoulu (nyk. Oy:n AO).

□ **Valokuvan** mukaan myös Lyseon julkisivun puolelle oli pudonnut pommi tai pommeja. Ikkunoita on särkynyt ja sirpaleiden jäljet näkyvät seinässä. Hoksasin myös valokuvan, jossa tanskalaisotilas ihmettelee tutunnäköisen "paraatiportaan" eteen ladottua hiekkasäkkipinoa ja hämmästyksenä totesin sen esittävän kotitaloni sisäänkäyntiä, Isokatu 16. En tiennyt tuollaisista koristuksista mitään, mutta niinpä kävinkin kotona vain sairaslomalla jouluna ennen Oulun pommituksia.

□ **Tanskalaisemme** eivät kuulemma ehtineet rintamalle, mutta siirtyivät kyllä pois Oulusta. Tuskin kuulinkaan heistä ennen kuin sodan jälkeen. Kun sitten toisen sodan jälkeen sain tilaisuuden matkustaa Hollantiin keväällä 1948, tuli jotenkin puheeksi, että oululainen **Lahja Tirinen** oli avoimena hollantilaisvapaaehtoisena **Jan Tjadenin** kanssa ja muuttanut Amsterdamiin. Minähän sain osoitteen, ja niin tutustuin pääpiiteissä herrasväki Tjadeniin. Mutta Amsterdamin tutustuin myös tanskalaiseen vapaaehtoiseen.

Kongressiimme (N.M.K.Y:n maailmanliiton urheilukongressi) osallistui kööpenhaminalainen **Poul Jensen**. Meistä tuli kuukauden aikana hyvät ystävät. Pärjäsin kielessäkin jotenkuten, kun Poul puhuu saksaa. Näin pieni maailmamme on. Olemme sitten vierailleetkin Poulin luona ja toistekin olen hänet tavannut. Nyt olen lähettänyt hänelle vihjeen edessäolevista juhlapäivästä, mutta pelkään pahoin, etteivät miehen jalat enää kanna näin kauas Pohjolaan.

□ **Uusi** muistolaatta on Oulun pommitusuhrien muistolaatta, jonka alla olevat sirpalearvet puhuvat omaa karua kieltään. Laatalle muistetaan myös talvisodan tanskalaisia ja muita vapaaehtoisia. Heidän edustajansa oli sotamies Mathias Madsen, jonka muistokivi ja hauta ovat sankarihautausmaahan ensimmäisessä rivissä.

□ **Muistojuhla** on Lyseotalon kauniissa restauroidussa juhlasalissa lauantaina 23. tammikuuta kello 12. Se on avoin kansanjuhla, jonka järjestävät laatan hankkineet Ouluseura ja Oulun Seudun Väestösuojeluyhdistys. Kaikki ovat tervetulleita. Itse paljastustilaisuus on kadulla n. 12.45. Sitä ennen kello 10 on seppeleenlasku sankarihautoilla.

Tanskasta saapuu viisihenkinen lähetystö, johon kuuluu kolme talvisodan vapaaehtoisveteraania. Osoittakaamme tanskalaisille, että arvostamme heidän vierailuaan!

